

Värsta krånglet

PATRIK ENGELLAU

Värsta krånglet

– rapport från Den Nya Valfärden
om det krångel som drabbar företagare
och vad man kan göra åt det

Folk säger att Jeppe dricker,
men folk frågar inte varför Jeppe dricker.

Ludvig Holberg

Folk säger att politiker och myndigheter krånglar med företagare,
men folk frågar inte varför politiker och myndigheter
krånglar med företagare.

Adamsson, Engellau och Werenfels Röttorp

Utgivet av Den Nya Valfärden

Fullt fokus på företagare - europeiska företagare ger råd till Sveriges regering (2007)
Med storebror i byxfickan - från snokande kläder till människokartor (2007)
Med storbror i uppfinnarverkstan – ny digital övervakning (2006)
Med storebror i baksätet – digital övervakning av dina bilfärder (2006)
Roligt värre (2006)
Nya Beska droppar – korta kritiska krönikor (2006)
Första hjälpen Om dina anställda blir sjuka – en liten handbok (2006, 2007)
Var tredje får inte vara med – en studie om arbetslösheten bland invandrare (2006)
Hur hög är arbetslösheten, egentligen? (2006)
Ole, dole, arbetslös – nästan 3 av 10 ungdomar 16-24 år saknar jobb (2006)
Ge de arbetslösa en chans (2006)
Så lyckas du som företagare – de bästa tipsen från svenska entreprenörer (2005)
Bakom skurkar och skandaler (2004)
Värsta krånglet (2004)
Jobbet är att mata puman (2004)
Tankebok för entreprenörer – 222 citat från Aristoteles till Ingvar Kamprad (2003)
Entreprenören bakom allt – 101 svenska succéer från ABBA till ölburkar (2002)
Beska Droppar – korta kritiska krönikor (2002)
Skärp dig, Svensson – med deklarationen om medborgerliga skyldigheter (2002)
Personvalsparti – bot för trötta partier (1999)
Berättelsen om jobben (1996)
Baksmällan – förutsättningar för politisk tillnyktring (1995)
Molnstoden – en vision för svenska folket (1994)

Den Nya Valfärden har även givit ut Medborgarnas Offentliga Utredningar

MOU 2000:1 Sveriges två gränser – om invandrapolitiken
MOU 1999:1 För Sverige – på tiden!
MOU 1998:1 Samhällsmoral i praktiken
MOU 1997:1 Entreprenören i högsätet
MOU 1996:2 Kommunala företag – hot mot demokrati
MOU 1996:1 Den nya arbetsrätten – ett förslag
MOU 1995:3 Järntrianglar – förnyelsens fiende nummer ett
MOU 1995:2 Irrfärdens slut – för sunda statsfinanser
MOU 1995:1 När folkhemmets barn blivit vuxna
MOU 1994:1 HSF-modellen – patientmakt och kvalitet
MOU 1993:2 Charta Nova – politik för entreprenörskap
MOU 1993:1 Barnomsorg enligt kundvalsmodellen
MOU 1992:2 Hälso- och sjukvård för 2000-talet
MOU 1992:1 Eget val i äldreomsorgen – handledning
MOU 1991:6 Hur man säljer allmännyttehus – handledning
MOU 1991:5 På egna ben – reformera organisationsstödet
MOU 1991:4 Skolpeng hösten 92 – en handlingsplan
MOU 1991:3 Självständiga kommuner
MOU 1991:2 Sänkta skatter för en ny välfärd
MOU 1991:1 Företagsamhetens förutsättningar
MOU 1990:3 En marknad för bostäder åt alla
MOU 1990:2 Medborgarnas miljömanifest
MOU 1990:1 Minska statsskulden – sälj tillgångar
MOU 1989:1 Sänkt skatt för alla
MOU 1988:1 En ny grundlag – ett förslag

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING OCH SAMMANFATTNING	6
Problemet.....	6
Två sorters krångel	6
Byråkratiskrångel.....	6
Politiskt krångel	6
Sex teser	7
<i>Krångel är egentligen en sorts skatt.....</i>	7
<i>Byråkratiskrånglet är för det mesta uthärdligt</i>	7
<i>Det politiska krånglet är besvärande</i>	8
<i>Att krångelbekämpningen går så dåligt beror på att de ansvariga inte är på det klara med vilken sorts krångel som är den främsta stötestenen.....</i>	8
<i>Det politiska krånglet har två sidor: dels de regler som inkorporerar de politiska ambitionerna, dels tillämpningen av dessa regler</i>	8
<i>Enklaste sättet att minska krånglet är att bekämpa onödigt sträng regeltillämpning</i>	8
EN KRÅNGELINVENTERING	9
Sammanfattning.....	9
Var skon egentligen klämmer.....	9
Den hunsade småföretagaren.....	9
Verkligt krångel	10
DE FEM FÖRETAGARKRÅNGLEN.....	11
Utgångspunkt	11
En modell.....	11
Gränskontroll	12
Uppfostran	13
Övervältring	13
Skurkpresumtion	14
Misstagskrångel	15
SLUTSATSER	16
FÖRSLAG	18
Till alla politiker, myndigheter och andra som påverkar företagarklimatet.....	18
Till kommunalråd	18
Till riksdagens ledamöter	18
Till näringsministern.....	19

INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

Problemet

När riksdagsledamöterna för ett halvår sedan tillfrågades om de viktigaste åtgärderna för att skapa ett bättre företagarklimat blev "minskad regelbörda" det överlägset vanligaste svaret.

Men det verkar vara svårt att få bort krånglet. Den av regeringen tillsatta småföretagardelegationen presenterade för några år sedan en lista över något hundratal besvärliga regler som delegationen ansåg kunde tas bort. Men trots att regeringen själv beställt listan har den bara till en liten del lyckats ta bort de utpekade krångelrelreglerna.

Situationen är snarlik i andra länder. Överallt klagar företagarna över regelbördan. Överallt talar politiker om behovet av avreglering. Överallt presenteras fina idéer om vad som skulle behövas, till exempel solnedgångslagstiftning, fler antikrångelkommissioner, "one stop shops" där företagare på ett enda ställe kan hantera samtliga myndighetskontakter. Men ingenstans verkar det hända så mycket.

Frågan är vad dessa misslyckanden beror på. Ingen vill ha krångel. Företagare är uppenbarligen utsatta för vad de upplever som krångel. Varför ska det vara så svårt att få bort det?

Två sorters krångel

Trots all uppmärksamhet kring krånglet förekommer det knappast att någon definierar företeelsen. Vi har identifierat två väsensskilda krångeltyper.

Byråkratikrångel

Byråkratikrånglet, som också skulle kunna kallas okynneskrångel, misstagskrångel, äkta krångel eller kaffakrångel, kan definieras så här:

Offentlig maktutövning som avser en företagares angelägenheter och sker på sådant sätt att företagaren störs i onödan.

Misstagskrånglet är krångel som uppstår utan plan, utan fog, ett krångel som existerar på grund av slarv, inkompetens, tillfälligheter, dålig organisation, mänsklig tjurighet och rena misstag. Det kan handla om blanketter som är obegripliga i onödan, formuleringar som inte kan tolkas, rutiner som är föga ändamålsenliga, myndighetspersoner som inte kan kontaktas ens under sin korta telefontid, långa telefonköer, förflyttning av ärenden mellan olika handläggare som alla på nytt måste sättas in i ärendet, kort sagt om allt sådant som världen uppfattar som ogenomtränglig, trög och obefogad byråkrati.

Denna sorts krångel är irrationellt i betydelsen att ingen har glädje av det. Inte ens den skyldiga myndigheten har något intresse av att bevara det (även om den, möjligen, kan ha intresse av att slippa anstränga sig för att åstadkomma en förändring). Frågan om varför byråkratikrånglet finns är lätt att besvara: det finns inget skäl annat än just organisatorisk tröghet och slö dumhet och kanske en och annan prestigefylld byråkrat.

Vi tror att de flesta av dem som vill bekämpa krånglet och blir förvånade över hur svårt det visar sig vara föreställer sig att allt krångel är byråkratikrångel. Men det är det inte. Det mesta krånglet, enligt vår uppfattning, tillhör nästa typ.

Politiskt krångel

Politikens ambitioner att på bästa sätt styra medborgarnas tillvaro har vuxit med tiden. Det handlar om att lägga livet till rätta, att särskilt värna om svaga och utsatta grupper, exempelvis kvinnor och

invandrare, att skydda medborgarna från konsekvenserna av deras egna tillkortakommanden och från gamla och nyupptäckta risker i tillvaron.

Politiken har inte instrumenten att på egen hand ordna allt detta. Denna brist hanteras delvis genom tvångsmobilisering av handräckning från företagen.

Till exempel kan skattemyndigheterna inte driva in alla skatter staten och kommunerna behöver utan tvingar företagen att sköta uppbörderna av de anställdas skatt. Jobbet att åstadkomma jämställdhet lämpar staten delvis över på företagen och likaså arbetet med att förmå människor att inte sjukskriva sig.

Företagen skulle på det hela taget inte göra detta jobb åt staten om de inte vore tvingade till det. Att förverkliga de politiska ambitionerna blir ofta ganska krångligt för företagen. Detta politiskt motiverade krångel kan definieras så här:

Statliga och kommunala regler som tillämpas på ett sådant sätt att en företagare tvingas till ansträngningar som hon inte hade åtagit sig frivilligt och som hon inte uppfattar ligga i företagets intresse.

Det politiska krånglet bygger på målmedveten politisk vilja. Det är rationellt i bemärkelsen att frågan om orsakerna tydligt kan besvaras med hänvisning just till de politiska mål beslutsfattarna vill nå. Visst, kan de ansvariga politikerna säga, det är kanske lite besvärligt för företagen att göra jämställdhetsplaner och rehabiliteringsplaner, men nu har det fattats demokratiska beslut om jämställdhet och rehabilitering, och det omaket får företagen stå ut med för att hjälpa till att skapa ett bättre samhälle.

Sex teser

Senare i denna rapport redovisas dels resultatet av en enkät om krånglet, dels en analys av krånglets karaktär. Här sammanfattas sex viktiga uppfattningar som artikuleras i rapporten:

Krångel är egentligen en sorts skatt

Gamla tiders bönder betalade ibland två slags avgäld till staten eller markägaren: dels ersättning i kontanter eller varor, dels arbete, så kallade dagsverken. Så är det även för dagens företagare. Dels betalar de skatt i kontanter, dels fullgör de en del skyldigheter genom att sätta in extra arbete, till exempel för att fylla i enkäter från Statistiska Centralbyrån eller för att utforma miljökonsekvensanalyser. Detta senare arbete påminner om gamla tiders dagsverken.

En bonde kunde i allmänhet köpa sig fri från dagsverkesplikten. Hade han råd kunde han anlita någon annan att sätta i sitt ställe. På så vis omvandlades arbetsplikten till en reguljär penningsskatt. Det är på likartat sätt med dagens företagare. Det finns alltid möjlighet att anlita en expert, oftast en revisor, för att få hjälp med sådant arbete som företagaren tycker är svårt eller krångligt. Att krångel omvandlas till skatteliknande penningutgifter på detta sätt är mycket vanligt i svenskt näringsliv. Många företagare tycker sig därför inte vara besvärade av krångel men väl av skatterna.

En skillnad mellan skatter och krångel är dock att krånglet slår mer godtyckligt. Det kan inte förutses och beräknas på samma sätt som skatterna.

En konsekvens är att krångelbekämpning och skattesänkning delvis är samma sak.

Byråkratikrånglet är för det mesta uthärdligt

Ett blankett- och kontrollfritt näringsliv är en utopi. I ett välordnat samhälle kommer det alltid att finnas behov av myndigheter som utövar kontroll, till exempel registrerar ägande. Det förekommer till exempel rätt ofta att företagare suckar över PRV utan att för den skull ifrågasätta det rimliga i att verket undersöker om en viss firma är upptagen eller fri att användas. Hur ett sådant nödvändigt kontrollsystem än utformas kommer ett antal arbetsmoment att påtvingas företagare.

Visst kan det tänkas att det byråkratiska inslaget i sådana situationer ibland är överdrivet och att sakerna kunde skötas smidigare. Administrativa olycksfall inträffar. Byråkratikrångel kan förekomma.

Men vi tror inte att det finns så stora förbättringar att hämta på den här punkten. Myndigheterna har ägnat många år och mycket pengar på att vässa sina administrativa rutiner, vilket har givit resultat. Den som tror att företagarklimatet i Sverige avsevärt skulle kunna förbättras genom att myndigheterna hanterade sina relationer med de kontrollerade företagen på ett mer effektivt sätt har antagligen fel. Visserligen kan enskilda exempel på motsatsen förekomma, men någon stor förbättringspotential finns inte här.

Det politiska krånglet är besvärande

Praktiskt taget allt det företagarkrångel som vi stött på i enkäten bakom denna rapport och inom ramen för Företagarombudsmannens arbete är politiskt krångel. Det är krångel som växer ur ett politiskt mål. Krånglet uppstår när företagen drabbas av konsekvenserna av en politisk vision av helt annan innebörd än att förbättra företagarklimatet.

Det politiska krånglet är en för företagen besvärande bieffekt av att politiken bestämt sig för att förverkliga något stort och viktigt mål för andra väljargrupper än företagen.

Troligen ökar det politiska krånglet trendmässigt i och med att politiken försöker lösa allt fler medborgargrupperns problem och ofta finner det praktiskt att tvångsmobilisera företagen i arbetet. Någon seriös bedömning av vad förverkligandet av de politiska ambitionerna kan betyda för företagen görs i allmänhet inte (se dock resonemangen om Simplex-gruppen i rapporten).

Att krångelbekämpningen går så dåligt beror på att de ansvariga inte är på det klara med vilken sorts krångel som är den främsta stötestenen

Det fanns säkert en tid när byråkratikrånglet var en större stötesten för företagen än det politiska krånglet. Enligt vår uppfattning är den tiden förbi. Men det hindrar inte att många ansvariga politiker, både i Sverige och utomlands, lever kvar i föreställningen om att byråkratin är boven i dramat.

Att den av politiker initierade krångelbekämpningen går så dåligt beror troligen mest på att det krånglet är avigsidan av politikernas egna visioner. Det går inte att bekämpa krånglet utan att omformulera visionerna – eller ge visionen om ett bättre företagarklimat ännu högre dignitet.

Krånglet är helt enkelt en fråga om politiska prioriteringar. Det blir inget minskat krångel utan förändrade prioriteringar.

Det politiska krånglet har två sidor: dels de regler som inkorporerar de politiska ambitionerna, dels tillämpningen av dessa regler

Regler tillämpas inte av sig själva, utan av en tillämpande myndighet. Den tillämpande myndigheten har i allmänhet relativt stort tolkningsutrymme.

Hälften av de fall Företagarombudsmannen haft anledning att uppmärksamma beror på reglerna själva, hälften på tolkningen.

Enklaste sättet att minska krånglet är att bekämpa onödigt sträng regeltillämpning

Reglerna är svåra att ändra på eftersom en ändring enligt ovanstående resonemang, i allmänhet förutsätter nya politiska prioriteringar som kan sitta långt inne, i varje fall på kort sikt. Däremot kan tolkningen ändras. Det räcker med att de regeltolkande tjänstemännen blir klara över att en ny och företagervänligare tolkning efterfrågas av de ansvariga politikerna.

Slutsatsen är att de politiker som på snabbaste och enklaste sätt vill lindra den krångelchock som svenska företagare drabbas av bör inrikta sig på att förmå de regeltillämpande myndigheterna att försöka se tillvaron lite mer med företagarnas ögon.

EN KRÅNGELINVENTERING

Under hösten år 2003 intervjuade Den Nya Valfärdens näringslivskonsulter på Företagarombudsmannens begäran ungefär 300 företagare om krånglet. Bakgrunden var att Företagarombudsmannen kommit överens med näringsdepartementet att ta reda på hur småföretagare ser på krångel. Den fråga som ställdes i intervjuerna var "Vilket är det värsta krångel du råkar ut för som småföretagare".

Sammanfattning

- Att företagare ofta klagar över byråkrati och krångel betyder inte att det är där skon klämmer värst. Företagarnas missnöje har troligen sin främsta orsak på annat håll. "Man är allmänt irriterad på vad man får över netto efter skatter och avgifter", sa en intervjuad företagare. När man är sur klagar man på allt.
- Småföretagarna känner sig ofta hunsade och illa behandlade av myndigheter. "Dom lyssnar ju inte på oss, man blir förbannad, allt är krångligt", sa en företagare. Över huvud taget finns en känsla av att man befinner sig i strykclass, vilket ibland skylls på reglerna: "Svårt att gardera sig mot sjuk-skrivningar. Har aldrig råd att vara hemma själv. Reglerna är inte för oss."
- Trots detta finns en hel del objektivt observerbart krångel, besvärliga blanketter etc.

Var skon egentligen klämmer

Det enskilt vanligaste svaret på intervjufrågan ("Vilket är det värsta krångel du råkar ut för som småföretagare") är av typen "Vet ej", "Kan inte säga så här på rak arm", "Har faktiskt varit rätt så förskönad från krångel" och "Det är inget som drabbar mig, det sköter revisorn".

En stor del av de intervjuade företagarna svarar inte på den ställda frågan, utan klagar i stället över annat som känns viktigare, särskilt skatterna: "Det är skatter hit och dit, dom plockar en ju bara på pengar", "Skatterna är lite för elaka", "Man blir skönstaxerad och får inte ut någon lön", "Sammantaget är det för dyrt och för mycket tid går dessutom åt till administration", "Sänk skatterna! Jag skulle anställa om klimatet vore gynnsammare", "Skattetilläggen!", "Det värsta krånglet är arbetsgivaravgifterna, inte att betala in dem, men att få råd att betala".

Klagomålen över krånglet verkar framför allt handla om pengar. Flera företagare spinner på temat att problemet med reglerna är att det blir dyrt att följa dem: "Man måste ha en revisor som kostar mycket pengar för att kunna överblicka regelverket", "Det är svårt att greppa över alla reglerna, man måste ha en revisor", "Man blir skinnad av dyra revisorer", "Tidskrävande att ha kontroll på alla förändringar i ett regelverk och dyrt att köpa dessa tjänster".

Tid är pengar för företagare. De som har sämst råd måste lägga ned egen tid på att följa reglerna: "För en ensam företagare tar det väldigt mycket tid att sköta administrationen", "Den totala effekten av alla krav är att det tar alltför mycket tid". De som har råd köper sig lättnad från revisorer, advokater och andra experter. Att man nu överväger att revisorerna inte ska få ge företagarna råd kommer ytterligare att förvärra situationen om det verkligen blir så. I vilket fall som helst uppfattas krånglet som en börda som kan översättas i kronor. Skatter och krångel blir därför ett slags kommunicerande kärl. Om skatterna uppfattats som rimliga hade den administrativa bördan troligen inte upplevts lika betungande.

Krånglet kan uppfattas som ett slags marginskatt ovanpå ett redan besvärande skattetryck.

Den hunsade småföretagaren

Småföretagare känner sig utlämnade åt Makten. Makten representeras ibland av politiker, till exempel i kommunen, men för det mesta av Myndigheten. Företagaren är på sin vakt mot Myndigheten. Han

förstår inte Myndigheten. Han tycker Myndigheten är pedantisk, ofta oresonlig, ibland löjlig, i allmänhet oberäknelig och då och då alltför våldsam i sina bestraffningar.

Företagarens brist på förståelse för Myndigheten och dess regler är ibland rent bokstavlig: "Man begriper inte vad som skrivs", "Kontoutdraget från skattekontot är svårt att begripa".

Han är orolig för att göra fel: "Det är så mycket regler att man har svårt att veta om man gör rätt, till exempel när det gäller olika tillstånd och miljöregler", "Man känner en allmän press och rädsla att missa något". Och har man väl hamnat i ett ärende med Myndigheten kan det bli jobbigt: "Det är allmänt krångligt, reglerna ändras hela tiden och det blir ännu krångligare när man ska försöka rätta till fel som man gjort", "Svårt att tyda skattekontoutdraget, läste inte sista raden vilket ledde till 'en prick' och när jag ville ha hjälp att rätta till felet var skattemyndigheten mycket stelbent".

Det är mycket klagomål på Myndighetens arbetssätt och attityder: "Småaktighet", "Löjlig regeltolkning", "Byråkratiskt", "Oflexibelt", "PRV är en katastrof",

"Försäkringskassan är bara telefonköer", "Skattemyndigheten kan inte begripa att man kan göra småfel", "SCB gör för mycket undersökningar", "Skogsvårdsstyrelsen tar för mycket tid på sig", "Skattemyndigheterna har okunnig personal och ingen vilja att förstå och tillmötesgå", "Fientlig inställning – vi och dom".

Några företagare rapporterar att kontakten med Myndigheten blivit bättre på senare år: "Jag är nöjd med samarbetet med Länsstyrelsen", "Det är lättare nu än för tio år sedan att ha med skattemyndigheterna att göra, nu kan man föra diskussioner med dem".

Över huvud taget verkar småföretagarna ha en känsla av att Myndigheten och politikerna formar regelverket så att deras egen situation förenklas och jobbet lämpas över på företagen: "Tredje sjuklöneveckan handlar bara om att staten skjuter över ansvaret till företagen och behåller skattemedlen för sig själv", "Luftspaltsregeln är till bara för att myndigheterna ska slippa besväret att titta på bilen och göra en egen bedömning om den används privat."

En allmän observation kring relationen mellan företagare och myndighet är att de ställningstaganden som företagaren utsätts för kan ha sin grund antingen i lag och förordning eller också i en tolkning av lag och förordning. Om företagaren anser sig illa behandlad enligt lag kan han ha fog för att skylla på politikerna som stiftat lagen. Om det han upplever som ett felaktigt beslut i stället bygger på en lokal tjänstemannatolkning borde han egentligen skylla på den tolkande tjänstemannen. Men företagaren vet i allmänhet inte vilket. För honom smälter politiker och tjänstemän ibland samman till ett halvt fientligt "dom".

Verkligt krångel

Det enskilt största krånglet är enligt företagareintervjuerna allt som har med anställning och anställda att göra: "Tycker att det krångligaste är administrationen av anställda", "Det värsta är när man anställer", "Anställningsreglerna är krångliga", "Arbetsrätten". Denna typ av krångel verkar särskilt stort för företagare som har kollektivavtal, till exempel vad gäller statistik om sjukskriven personal.

Skatter och deklarationer inklusive momsdeklarationer tycks vara nästa krångelfaktor i storleksordning.

Här följer ytterligare ett antal specificerade krångelfaktorer utan prioritetsordning från intervjuerna: miljöregler, certifiering, 3:12-regler, facket, försäkringskassan (särskilt om företagaren själv ska ha bidrag, för då bryter regelsystemet ofta samman), jämställdhetsplan, plan för att förhindra skador i arbetet, f-skattsedel, tillståndsmyndigheter, periodiseringsfonder, expansionsmedel, statistikinsamlingar, specialregler inom åkeribranschen, oklarheter i relationer mellan myndigheter som drabbar företagare, arbetsmiljölagstiftningen, EU (som enligt flera företagare skapar allt mer krångel), postgången etc.

DE FEM FÖRETAGARKRÅNGLEN

Utgångspunkt

Grundfrågan är varför det är så svårt att komma till rätta med krånglet. Förklaringen är troligen att bara en mycket liten del av det som upplevs som krångel är äkta krångel om man med äkta krångel menar det slags byråkratiska tröghet och okänslighet som vi normalt förknippar med begreppet.

Äkta krångel är en sorts misstagskrångel, obegripligt, tjurigt, oflexibelt, tidsödande och irriterande – och till ingen nytta. Äkta krångel är ett irrationellt krångel vars försvinnande borde gynna alla.

Men det mesta krånglet som drabbar företagare är rationellt krångel om man med detta menar ett besvär som myndigheterna utsätter företagaren för av något speciellt skäl. Det finns en tanke bakom det mesta krånglet. Företagaren kanske inte gillar tanken, men det hindrar inte att den finns där. Krånglet är helt enkelt avigsidan av en förverkligad politik i aktion. Företagaren ser avigsidan, myndigheten ser politikens avsikter.

Om detta sätt att betrakta krånglet har fog för sig begriper man lätt varför det kan vara svårt för politiken att göra företagarna till viljes. Om hindren på företagarens väg visar sig vara de stöttor på vilken de politiska visionerna vilar är det klart det blir motstånd när krånglet ska avvecklas.

Det betyder inte att företagarkrånglet skulle vara befogat i någon högre mening. Men det betyder att de välvilliga förhoppningarna om att krånglet skulle kunna minskas avsevärt troligen är falska. Åtminstone går det inte utan avsevärd politisk ångest.

Eller råare uttryckt: att fokusera på begreppen krångel och byråkrati är ofta liktydigt med att inte ta tjuren vid hornen, att fly från det verkliga problemet.

Men det hindrar trots allt inte att en klok antikrångelpolitik kan göra nytta. Det gäller bara att upptäcka vilken sorts krångel man ska bekämpa. Avsikten med denna skrift är att underlätta det jobbet genom att identifiera de fem olika krångeltyper som drabbar företagare.

En modell

Det krångel som drabbar företagare beror i första hand på lagar och regler. Men lagar och regler tillämpar inte sig själva, utan de tolkas av någon myndighetsperson som läser dem och tillämpar dem i situationer som berör företagare. I allmänhet kan den tolkningen göras på olika sätt. Myndighetspersoner har ofta ganska stort manöverutrymme. Deras attityder, kompetens, allmänna inställning och dagsform spelar roll.

Krånglet orsakas alltså ibland av lagar och regler, ibland av tillämpningen. Företagarombudsmannens erfarenhet visar, som grov uppskattning, att det konkreta krångel som företagarna klagar över fördelar sig jämnt bland dessa två grupper. De två grupperna i sin tur kan uppdelas i totalt fem krångelkategorier enligt följande:

Lagar och regler	Tillämpning
Gränskontroll	Skurkpresumption
Uppföstran	
Övervältring	
Misstagskrångel	

Modellen gör inte anspråk på att vara fullständig och exakt. Det kan alltid diskuteras om ett enskilt krångel ska hänföras till den ena eller andra krångeltypen. Men syftet är inte att upprätta ett perfekt klassificeringssystem utan att åstadkomma en användbar analys.

Gränskontroll

Mellan företagets kassa och företagarens plånbok går en gräns, ett staket, en befäst mur. Om företagaren vill flytta en obeskattad hundralapp från företagets kassa till sin plånbok står staten vid gränsen och tar mellan 50 och 65 kronor i tull. Av de pengar som företagaren vill ta ut ur sitt bolag får han behålla mellan en tredjedel och hälften när alla skatter och sociala avgifter är betalda.

Incitamenten att smita förbi gränsen, att smuggla ut pengar om man så vill, är mycket starka. Men det går inte att bara lyfta ut pengarna, för det skulle upptäckas i bokföringen. Tricket är att låta företagarens privata kostnader uppträda som utgifter i företaget, typ bilen och golfspelet på firman.

För att förhindra detta har staten inrättat ett rigoröst kontrollsystem. Det finns fullt av vakter vid gränsen, som noggrant undersöker alla passager. Systemet skapar mycket besvär för företagare, inte bara för dem som försöker åstadkomma en illegitim passage, utan också för dem som avser att följa skattereglerna.

Till saken hör att materien ständigt förändras. Skattemyndigheterna strävar ständigt efter att täppa igen vad de betraktar som oacceptabla hål i muren. Ta exempelvis representationsreglerna. Det är tillåtet att representera på restaurang, men bara upp till ett visst belopp. Den som betalar ska ta upp ett förmånsvärde

uppgående till ett visst antal kronor för sin egen måltid. Serveras sprit gäller ett specialreglemente. När alla dessa föränderliga regler ska administreras av företagaren uppstår en hel del krångel.

Här följer några andra exempel:

- *Anställning av familjemedlemmar.* Staten misstänker alltid att det handlar om skenanställningar. Resonemanget är följande: om en företagare, som betalar statlig inkomstskatt, anställer en familjemedlem, som inte betalar statlig inkomstskatt, kan han/familjen tjäna omkring 15 öre på varje krona som tas ut från företaget (eller mer om den anställda familjemedlemmen har mycket låga sammanlagda inkomster). Enligt reglerna ska yngre familjemedlemmars inkomster från företaget därför läggas på toppen av företagarens. Speciella regler finns också för ersättningar till make/maka för företagare. Företagare som inte känner till dessa regler kan få rejäla straff om de till exempel anställer en dotter under sommarlovet och skattar fel.
- *Friskvårdsförbud.* Staten vill att arbetsgivare ska värna om de anställdas hälsa, men ett företag som subventionerar medarbetarnas friskvård balanserar på slak lina. Vissa aktiviteter, till exempel gymnastik, kan i vissa fall vara avdragsgilla, medan andra, till exempel skidåkning, aldrig är det. Skattemyndighetens oro är att arbetsgivare ska bevilja de anställda obeskattade löneförmåner. Det är komplicerat för företagare att utreda vad som är tillåtet och vad som är förbjudet.
- *K 10-blanketten.* Skatten på utdelning av kapital är lägre än skatten på inkomst av tjänst för den som har inkomst ovanför brytpunkten och betalar statlig inkomstskatt. Om det inte funnits några spärrar hade en företagare kunnat välja att ta ersättning som kapitalutdelning ovanför brytpunkten och därmed sluppit statlig inkomstskatt. Det sätter staten stopp för genom de så kallade 3:12- eller fåmansbolagsreglerna. Alla ägare till fåmansbolag och deras anhöriga, om de varit engagerade i verksamheten måste fylla i en K 10-blankett i samband med deklaration. Möjligen är inget enskilt krångel större än detta. (Många företagare vittnar om att inget händer om man inte skickar in blanketten. Kanske tycker skattemyndigheten också att blanketten är för krånglig och föredrar att slippa se den. Men en företagare som slarvar med blanketten kan få det surt värre efteråt, för om hon säljer företaget blir det svårt att rekonstruera situationen med skattenackdelar som följd.)
- *Körjournaler.* Här krävs en i företagarnas ögon orimlig detaljredovisning.

Uppfostran

Politik är till stor del att tillgodose krav och önskemål hos viktiga väljargrupper. Efter riksdagsbeslut mobiliseras statens maktapparat för att förändra verkligheten i enlighet med intressets önskemål. Det resulterar ofta i nya regler som ska styra företagarnas beteende och få dem att göra som politikerna vill.

Utan exempelvis jämställdhetslagar skulle en företagare, för den händelse hon inte själv vore feminist, sannolikt endast tänka på vad som gynnar företaget, inte på de anställdas kön (vilket förstås inte innebär att det inte skulle kunna vara lönsamt för företaget att vara och utåt uppfattas som jämställt). Lagarnas syfte är att tvinga företagaren att engagera sig för annat än vad hon uppfattar som företagets uppgift, i detta fall att åstadkomma jämställdhet mellan könen. Lagstiftarens ambition är att uppfostra företagaren i enlighet med statens önskemål om hur människor ska leva och verka.

Utan kontroller kan detta inte fungera. När det gäller just jämställdheten är Jämställdhetsombudsmannen kontrollorgan. Jämo utfärdar föreskrifter om hur företagen ska bete sig, inforrdar jämställdhetsplaner och bedömer om dessa planer kan godkännas. För en företagare som inte är insatt i Jämos synsätt och världsbild kan en sådan process bli synnerligen krånglig, och, som företagaren kanske uppfattar det, egentligen helt väsensskild från vad hon egentligen ska hålla på med som företagare.

På motsvarande sätt ligger ett uppfostrande nit bakom en stor del av de lagar och regler som företagare uppfattar som krångliga. Här är några exempel:

- *Arbetsrätten.* Tillsammans med skattereglerna utgör bestämmelserna i arbetsrätten i kombination med komplicerade kollektivavtal det krångel som företagarna anser vara mest betungande. Regelverket är inte intuitivt begripligt, utan företagaren måste anlita specialkompetens för att inte falla i fällor som i olyckliga fall kan bli förödande för företaget. En miss enligt medbestämmandelagen kan ge skadestånd till facket. Att inte följa turordningsreglerna vid neddragning kan ge förödande kostnader. Arbetstidslagen kan komma i konflikt med önskemål hos såväl arbetsgivare som arbetstagare. De fyra diskrimineringslagarna är nästan omöjliga för en enskild företagare att förstå. Man kan till exempel anklagas för avsiktlig direkt diskriminering, oavsiktlig direkt diskriminering, avsiktlig indirekt diskriminering samt oavsiktlig indirekt diskriminering. Arbetsgivarens skyldigheter är oklara och skadestånden är inte förutsägbara. Rätt till ledighet för studier och att med kort varsel kunna återkomma i arbete förorsakar mycket planeringskrångel på mindre arbetsplatser.
- *Miljöbalken.* Vissa verksamheter, till exempel frisersalonger, måste göra miljöanmälan. Förseningar bestraffas med avgifter på minst 5 000 kronor (ska sänkas till 1 000 kronor). Praktiskt taget inga ursäkter accepteras. Den drakoniska tillämpningen av dessa förseningsregler kommer helt oväntat för de flesta drabbade företagare.
- *Rehabiliteringsplaner och återanpassning av missbrukare.* När en anställd är sjuk under en längre period har arbetsgivaren skyldighet att upprätta en rehabiliteringsplan. Staten anser att företagaren ska ta ett långt större ansvar för sina anställda än vad de flesta företagare själva anser ligga inom ramen för den normala företagarkompetensen och vad som har anknytning till företaget. Huvuddelen av rehabiliteringsfallen orsakas knappast av något som inträffat på arbetsplatsen utan av händelser på de anställdas fritid.

Övervältring

Staten har byggt upp en vidlyftig apparat för att sköta kontrollen av företagen, dels för att se till att skatt betalas på varje inkomstkrona, dels att säkerställa att företagen uppfyller de anspråk staten har i olika specialfrågor. Kontrollen är omfat-tande och dyr och det ligger nära till hands för staten att lämpa över en del av besväret och kostnaderna på företagen.

Tydligast blir detta när det gäller kostnaderna, till exempel när länsstyrelserna tar betalt av företagen för att genomföra diverse miljöinspektioner hos bolagen och när PRV höjer avgifterna för den registerhållning de tvingar företagen att anpassa sig till.

Men en hel del av övervältringen resulterar direkt i ökat krångel för företagen. Här är några exempel:

- *Skatteindrivning.* Staten räknar inte med att själv kunna driva in skatt och arbetsgivaravgifter för alla löneanställda. Den tvingar därför arbetsgivarna att göra detta. Tillsammans med den övriga hanteringen av anställda är detta troligen den enskilt dyraste krångelfaktorn för svenska företag.
- *Luftspaltsregeln.* Skattemyndigheterna vill förhindra att företagare utnyttjar företagets bil för privata ändamål utan att skatta som för privatbil. Men hur vet man om en bil kan utnyttjas privat? Här hamnar staten i besvärliga bedömningssituationer, framför allt om den ska tvingas besiktiga varenda bil för vilken företaget söker momsavdrag. För att underlätta sitt arbete har staten därför beslutat att endast bevilja momsavdrag för bilar med en luftspalt mellan förarhytt och kaross. Konsekvensen blir att många företagare som köpt bilar utan luftspalt och inrett dem till verkstäder till sin förvåning får veta att staten anser fordonen vara privatbilar och skattemässigt behandlar dem som sådana. Det blir också kostnadseffekter för företagare som måste ha värme i lastutrymmet, till exempel för att verktyg ska kunna handhas på vintern, och därför inte kan ha en bil med luftspalt.
- *Långa handläggningstider.* Myndigheter tvingas ibland göra nedskärningar och hinner inte med sina ärenden inom rimlig tid. För företagare kan tidsutdräkten leda till mycket krångel och besvär. Irritationen över detta eldas också på av de korta svarstider som myndigheterna själva ofta kräver av företagarna.
- *Sjukuppgifter i årsredovisningar.* Staten vill förmå företagen att hjälpa till att få ned sjukfrånvaron. I detta syfte vill staten tvinga bolagen att i sina årsredovisningar specialrapportera om sjukfrånvaron. Denna uppgift leder till ett väsentligt extraarbete för företagen (och dessutom till extra revisionskostnader, eftersom även dessa uppgifter ska granskas av revisor). Eftersom ingen läser de flesta bolags årsredovisningar är arbetet troligen förfelat.
- *Uppgifter om miljöfrågor i årsredovisningen.* Staten värnar om miljön och ålägger därför bolag att i årsredovisning särskilt redovisa verksamhetens påverkan på miljön. Det kan ifrågasättas vad en sådan redovisning har för verkan på miljön (se ovan). Merkostnaden och krånglet för företagaren är däremot påtagliga.
- *Rådgivningsförbud för revisor.* Regeringen planerar att förbjuda
- revisorer att ge företagare råd. Eftersom revisorer i allmänhet har bättre kunskap om lagarna, särskilt skattelagarna, än företagare faller det sig naturligt för en företagare att fråga sin revisor till råds. Staten menar nu att revisorn i så fall blir jävig eftersom han ska revidera resultatet av sin egen rådgivning. Konsekvensen blir att företagaren tvingas anlita en annan revisor för att få de råd han behöver, vilket blir både krångligt och dyrt. (Bakgrunden till regelförslaget är skandalerna i företag som Enron och syftet är bland annat att skydda utomstående ägare. Men för företagare som själva äger sina företag blir regeln ett för företagaren dyrbart och krångligt slag i luften.)

Skurkpresumtion

Företagare har ofta känslan av att de behandlas med misstänksamhet av myndighetspersoner (även om de ibland vittnar om att situationen har förbättrats under det senaste årtiondet). Eftersom myndighetspersoner ofta har utrymme för egna bedömningar i handläggningen av olika ärenden kommer deras personliga uppfattningar att få genomslag i myndigheternas beslut.

Av de fall Företagarombudsmannen tagit upp till behandling förefaller det som om företag ej sällan råkar ut för besvär och krångel till följd av att myndigheterna ibland utan uppenbart fog tillämpar reglerna så strängt de kan. De utgår från att företagaren är en skurk. Även hos myndigheter kan känslor ta överhanden.

Skurkpresumtionen kan få för företagarna särskilt besvärande följder om de regler som tillämpas är oklara. Ju mindre transparens i regelverket, desto mer makt åt myndigheten och desto mindre makt åt företagen.

Miljösanktionsavgifter tas ut i mycket högre grad än vad som synes vara motiverat av miljöhänsyn. Skattetillägg tas ut i större utsträckning än vad som motiveras av hänsyn till skattemoralen. Avgifter för någon dags försening av moms och skattedeklarationen när skatten är betald i rätt tid kan knappast motiveras av hänsyn till den allmänna skattemoralen. Företagarna upplever kort sagt att myndigheterna ibland anser att företagare bör klämmas åt så ofta det går. (Men ibland misstänker företagare att uttaxeringen av olika slags straffavgifter egentligen handlar om att öka myndighetens intäkter.)

Misstagskrångel

Misstagskrånglet – äkta krångel – är krångel som uppstår utan plan, utan fog, utan rationalitet, krångel som existerar på grund av slarv, inkompetens, tillfälligheter, dålig organisation, mänsklig tjurighet och rena misstag. Det kan handla om blanketter som är obegripliga i onödan, formuleringar som inte kan tolkas, rutiner som är föga ändamålsenliga, myndighetspersoner som inte kan kontaktas ens under sin korta telefontid, långa telefonköer, förflyttning av ärenden mellan olika handläggare som alla på nytt måste sättas in i ärendet, kort sagt om allt sådant som världen uppfattar som ogenomtränglig, trög och obefogad byråkrati. Så här sa en företagare i den tidigare redovisade intervjun: ”Det har kostat mig timmar av produktiv tid som småföretagare samt felaktig disponering av investeringar att Försäkringskassans blanketter FK 7720 och FK 7725 felaktigt legat kvar på myndighetens webb fastän de slutade gälla för flera månader sedan.”

Till misstagskrånglet hör också möjligen den snabba förändringen i lagar och regler. Företagare upplever ibland att de inte hinner lära sig en ny regel innan den ändras. Självfallet måste förordningar ibland uppdateras, men ofta förefaller ändringarna kosmetiska. Extranyttan för staten verkar ofta väsentligt mindre än extrabesväret för företagen.

Troligen är det detta slags krångel, en sorts kafkakrångel, ett krångel som saknar bakomliggande motiv, som människor föreställer sig när de hör talas om det krångel som drabbar företagare. Detta krångel borde kunna minskas avsevärt i den mån det förekommer eftersom ingen har anledning att försvara det. Krav på konsekvensanalys där värdet av nyttan för staten vägs mot den negativa påverkan på företagarklimatet kan vara en väg.

Å andra sidan är detta krångel knappast särskilt outhärdligt, i varje fall inte mer outhärdligt än när företagen råkar ut för motsvarande hos banker, försäkringsbolag, telefonbolag och andra privata aktörer som hon har att göra med. Skillnaden är bara att de privata aktörerna spelar störande musik i telefonluren medan företagaren väntar under tilltagande irritation. (Den omständigheten att relationer till privata företag är frivilliga medan de som gäller myndigheter är påtvingade kan förstås göra företagarna mer irriterade på myndigheter vid i övrigt jämförbar krångelnivå.)

SLUTSATSER

En krångelfri tillvaro är en utopi. Ett visst mått av krångel kommer alltid att finnas. Men den offentliga sektorn har långt ifrån monopol på den varan.

Likväl är det angeläget att så långt det går minska det krångel som företagare utsätts för. De intervjuer som bildar bakgrund till denna skrift visar emellertid att krånglet inte riktigt ser ut som de flesta kanske föreställer sig. Bara en mycket liten del av det upplevda krånglet är misstagskrångel, alltså krångel som handlar om onödiga paragrafer och komplicerade blanketter och som saknar annan anledning än oförnuft hos lagstiftare eller byråkratisk tjurighet hos myndigheter.

Här följer ett antal observationer med anledning av intervjuerna:

- För företagarna är krånglet en extra marginals katt ovanpå en redan besvärande skattebörda. Denna extraskatt kan betalas antingen med pengar – genom anlitan de av experter, till exempel advokater och revisorer – eller också in natura – genom att företagaren själv lägger ned tid, en för företagarna mycket knapp resurs, på hanteringen. För företagarna flyter krånglet och skatterna ofta ihop.
- Det blir lättare för företagarna att leva med krånglet om företagarklimatet i övrigt känns behagligt. Eller mer konkret: om skatter och arbetsgivaravgifter vore lägre skulle det vara lättare att stå ut med krånglet.
- Orsakerna till krånglet – vid sidan av misstagskrånglet – ligger i huvud sak i attityder, föreställningar och politiska ambitioner hos politiker som stiftar lagarna och tjänstemän som tolkar dem.

3:12-reglerna utgör en bra illustration till den verklighet som ligger bakom krånglet. Att dessa regler är enastående krångliga – det går knappt att uppleta en företagare som på egen hand lyckas fylla i en K 10-blankett – beror inte på administrativ klåfingrighet utan just på attityder och föreställningar. Grundföreställningen är att en företagare är en sorts anställd och därför inte ska kunna utnyttja de skattelättnader som rena kapitalägare åtnjuter. Samtidigt finns en tilläggsföreställning om att företagaren kanske inte helt och hållet är anställd, utan lite kapitalägare också och därför ska kompenseras för det. På grundval av dessa föreställningar konstrueras ett exakt system som avser hur företagaren ska beskattas. Myndigheterna tvingas till överväganden av rent metafysiska proportioner för att hitta en lösning, till exempel frågan om den rimliga kapitalräntan för riskkapital. Sedan tillkommer andra problem som staten anser att den måste lösa, till exempel risken för att en företagare skenanställer familjemedlemmar och på så vis fördelar sin inkomst på flera händer i avsikt att slippa undan statsskatten. Eller att hon använder företagets bil privat. Eller att hon bjuder sina anställda på motion på företagets bekostnad.

Om staten anser det nödvändigt att kontrollera och täppa till varje kryphål blir reglerna, blanketterna, undersökningarna och övervakningen med nödvändighet betungande och krångliga och i många fall obegripliga i sin komplexitet. En företagare kan få svårt att uppfatta den underliggande logiken efter som denna i själva verket är resultatet av lager efter lager av delvis motsägelsefulla, men kanske var och en för sig begripliga, överväganden.

De flesta krångelbesvär som drabbar företagare är helt enkelt resultatet av någon rationell ambition hos staten, till exempel att skapa jämställdhet. Det kan vara en ambition som företagarna delar eller inte delar. Men det är likafullt en ambition som skapar mycket merarbete även för den företagare som agerar enligt lagstiftarens avsikter i sin personalpolitik. Det ska ändå skrivas jämställdhetsplaner.

Krångelbekämpning är därför för det mesta ingen teknisk fråga, utan en politisk. Det kommer inte att bli någon seriös kamp mot företagarkrånglet om inte målet ”ett bättre företagarklimat” flyttas upp några pinnhål på den politiska önskelistan.

Det hindrar inte att en hel del kan göras. Misstagskrånglet kan motarbetas utan att politiken behöver utsätta sig för en eventuellt plågsam omprövning. Och om ett resolut program mot skurkpresumtionen iscensattes skulle stora förbättringar kunna åstadkommas i företagarklimatet utan att det kostade staten något alls i förlorade intäkter eller plågsam omprövning av politiska mål.

Det betyder att den politiker som vill minska krånglet för företagare eventuellt fokuserar fel om hon bara tittar på reglernas formulering. Det är kanske minst lika viktigt – och troligen enklare – att påverka dem som är satta att tillämpa reglerna.

FÖRSLAG

Många förslag i politiska ärenden handlar om vad ”man” borde göra. Problemet är att man inte vet vem ”man” är. För att inte hamna i den fällan har vi här specificerat mottagare av förslagen. Självklart finns inget hinder för andra än de utpekade att ta till sig förslagen. Och självklart är dessa förslag bara axplock bland alla de goda idéer som kan upptäckas.

Till alla politiker, myndigheter och andra som påverkar företagarklimatet

- Du måste övertyga medborgarna och företagarna om att du menar allvar med allt tal om ett förbättrat företagarklimat. Du riskerar ett trovärdighetsproblem om det, trots alla fina deklarationer, inte sker något som företagarna märker. Gör något stort för att visa dina goda avsikter!

Till kommunalråd

- Säg till företagarna i din kommun att du personligen tänker se till att kommunens företagarklimat blir bästa möjliga och att du gärna lyssnar till företagarnas synpunkter.
- Kom ihåg att företagarna i kommunen för det mesta drar sig för att framföra sin uppriktiga mening när du pratar med dem. De är rädda att du ska bli arg på dem och att de ska bli illa behandlade i upphandlingar och i andra kontakter med kommunen.
- Öppna en klagomur, en brevlåda i ditt tjänsterum dit alla kan skicka klagomål angående företagarklimatet i kommunen, anonymt om de så vill. Följ upp klagomålen, vidta åtgärder när du tycker det är befogat och rapportera till kommunens medborgare.
- Se till att kommunen följer upphandlingslagarna till punkt och pricka. Gör upphandlingsunderlaget enkelt och begripligt så att det blir lätt för företagen att lämna anbud.
- Låt aldrig kommunala bolag eller förvaltningar konkurrera med privata företag.
- Inrätta en ”one stop shop”, där företagare, framför allt nyföretagare, kan få hjälp i samtliga kommunala ärenden.

Till riksdagens ledamöter

- Acceptera att företagarna vet bättre än du själv hur deras företag ska drivas. Påstå aldrig att det du tvingar företagare att göra under sanktionshot, till exempel att anställa fler kvinnor eller invandrare, har till syfte att gynna företagen. Erkänn att det är andra politiska mål än ett bra företagarklimat du vill uppnå med detta.
- Tänk på att lagar du stiftar med storbolag i åtanke också gäller för mindre företag. Krav att redovisa bolagets sjukstatistik i årsredovisningen, till exempel, kan möjligen få effekter för börsbolag, vars årsredovisningar brukar läsas av många människor. Men för mindre bolag blir det bara en krångelfaktor. Ingen läser deras årsredovisningar.
- På näringsdepartementet finns en avdelning som kallas Simplex och som har till uppgift att utreda vad olika lagförslag får för krångeleffekter för företag. Glöm aldrig att fästa avseende vid vad Simplex har att säga innan du tar slutgiltig ställning.
- Tänk dig för innan du fattar beslut som innebär att du tvingar företagen att förverkliga riksdagens ambitioner och att göra gratisjobb åt staten. Att staten inte kan driva in skatten från löntagarna på egen hand utan tvingar företagen att utan ersättning göra indrivningsarbetet har man vant sig vid. Men det kommer hela tiden nyheter av samma slag. Riksdagen tycker att medborgarna ska ha lön vid sjukdom och tvingar företagen betala för en del av frånvaron. Riksdagen vill rehabilitera sjuka medborgare och tvingar

företagen genomföra och betala för rehabiliteringsplanerna. Kronofogden kan ibland inte driva in sina fordringar och riksdagen har därför gjort det möjligt för fogden att tvinga företagen att göra löneavdrag hos den skyldige och betala in pengarna.

- De flesta lagar du stiftar måste tolkas och tillämpas av någon myndighet. För att göra detta måste myndigheten formulera tillämpningsföreskrifter. Tänk på att även lagar som för dig tycks enkla och rättframma kan bli synnerligen krångliga för företagen när tillämpningsmaskineriet dras igång.
- För en företagare är krångel och skatter ganska lika varandra eftersom krånglet tar tid och tid är pengar. Du kanske aldrig skulle rösta för en ny skatt för företagare, men tänk på att en ny regel kan få krångeffekter som för företagaren fungerar som en ny skatt.
- EU har bestämt att företagarklimatet inom EU ska bli bäst i världen. Tänk på det varje gång du ska fatta ett beslut.

Till näringsministern

- Bestäm att det viktigaste målet för din verksamhet ska vara att skapa ett bättre företagarklimat. Var noggrann med att offentligt kommunicera detta mål.
- Ge dig själv ett kvantitativt mått för framgång, till exempel att minst hälften av svenska folket ska uppfatta företagarklimatet som gynnsamt (idag ligger det på strax över 20 procent).
- Samla på dig ett antal flagranti exempel på regeltolkning baserad på skurkpresumtion och ge de drabbade företagarna offentlig upprättelse. Det skulle stärka företagarnas självkänsla och skicka en viktig signal till de regeltillämpande myndigheterna.
- Ge Simplex större inflytande. När synpunkter från Simplex redovisas i propositioner bakas de in i texten så att läsaren inte fattar att det handlar om analys av effekterna för företagen. Ge dessa resonemang en tydlig rubrik.
- Gör regelbundet undersökningar som visar hur företagarna uppfattar det bemötande de får från olika statliga myndigheter och ge dessa undersökningar publicitet.
- Uppmana myndigheterna att anstränga sig för att hjälpa företagare. Ta fallet med företaget som utsattes för rån. Företagaren gjorde polisanmälan men bestraffades för att han inte anmält saken till arbetsmiljöverket. Den anmälningsplikten hade polisen kunnat upplysa om.

Den Nya Valfärden - en tankesmedja i tiden

Den Nya Valfärden grundades av Patrik Engellau och G Rune Berggren och är en opinionsbildande tankesmedja som arbetar för demokrati, välfärd och företagande. Vi är partipolitiskt oberoende. I snart 20 år har vi presenterat nya lösningar på gamla problem.

Företagarombudsmannen, som är en del av tankesmedjan Den Nya Valfärden, verkar för ett bättre företagarklimat genom att uppmärksamma exempel på brister i företagarklimatet.

Stiftelsen Den Nya Valfärden
Box 5625 • 114 86 Stockholm • Tel 08 – 545 038 10
Fax 08 – 611 35 62 • info@dnv.se • www.dnv.se